

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՐԱԳԱԾՈՏՆ ՄԱՐԶ

ԱՆՏԱՌՈՒՏ ՀԱՄԱՅՆՔԻ

2017 - 2021 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ

ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀՆԳԱՄՅԱ ԾՐԱԳԻՐ

Մշակվել է՝ համայնքի ղեկավարին կից, խորհրդակցական կարգով
գործող

ՀՀԶԾ կառավարման հանձնաժողովի կողմից

Ներկայացվել է՝ համայնքի ղեկավար
Ջաքարյանի կողմից

Հովիկ

Հաստատվել է՝ համայնքի ավագանու 12.12.2016 թ թիվ 47- Ա
որոշմամբ

(նիստի ամսաթիվը)

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

- 1.Ներածություն
- 2.ՀՀԶԾ կառուցվածքը
 - 2.1.Համայնքի իրավիճակի նկարագրություն
 - 2.1.1.Համայնքի ընդհանուր նկարագրություն
 - 2.1.2.Համայնքի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակ
 - 2.1.3.Համայնքի տարածքում նախատեսվող/շարունակվող/ հանրապետական նմարգային Միջհամայնքային համագործակցության և այլ ծրագրերի ու միջոցառումներ
 - 2.1.4.Համայնքի ֆինանսական իրավիճակի վերլուծություն, գնահատական և կանխտեսում
 - 2.1.5.Համայնքի սոցիալ-տնտեսական զարգացումը խոչնդոտող գործոններ
 - 2.1.6.Համայնքի ուժեղ և թույլ կողմերի, հնարավորությունների և սպառնալիքների /ՈՒԹՀՄ/ Վերլուծություն
 - 2.2.Համայնքի նպատակների սահմանում և գործողությունների պլանավորում
 - 2.2.1.Համայնքի զարգացման հեռահար նպատակի /տեսլականի/ սահմանում
 - 2.2.2.Համայնքի զարգացման անմիջական նպատակների սահմանում
 - 2.2.3.ՀՀԶԾ հեռահար նպատակը /տեսլականը/ և անմիջական նպատակներն ապահովող ծրագրերի նկարագրություն
- 2.3. ՀՀԶԾ ֆինանսավորում
- 2.4.ՀՀԶԾ մոնիթորինգ
- 3. ՀՀԶԾ վերաբերյալ իրազեկում
- 4. ՀՀԶԾ իրականացում
- 5. ՀՀԶԾ գնահատում
- 6. ՀՀԶԾ կազման գործընդացը

Աղյուսակ 1. Համայնքի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակը նկարագրող ցուցանիշներ....

.....
Գծապատկեր 1 ՀՀԶԾ նպատակների,միջանկյալ արդյունքների և գործողությունների սահմանման հերթականությունը.....
Գծապատկեր 2 Տրամաբանական հենքը

1. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ Արագածոտն մարզի Անտառուտի գյուղական համայնքի 2017-21թթ. զարգացման հնգամյա ծրագիրը (ՀՀԶԾ) մշակվել է՝ հիմք ընդունելով <Տեղական ինքնակառավարման մասին> ՀՀ օրենքով սահմանված՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինների (ՏԻՄ-երի) իրավասություններն ու լիազորությունները նրանց գործունեության բնագավառներում (ոլորտներում), ՀՀԶԾ-ի մշակման մեթոդաբանական առանձնահատկությունները և ծրագրային հիմքերը:

ՀՀԶԾ-ն մշակելիս առանձնացվել և հաշվի են առնվել մեթոդաբանական հետևյալ չափանիշները՝

- համայնքի ֆինանսական կարողությունը.
- համայնքի բնակչության թվաքանակը.
- համայնքում առկա ենթակառուցվածքները և մատուցվող ծառայությունները.
- համայնքում առկա վտանգները (ռիսկերը):

Ելնելով այն իրողությունից, որ համայնքը փոքր է իր բնակչության թվաքանակով և ֆինանսական կարողություններով, համայնքի ՏԻՄ-երն ի վիճակի չեն իրականացնել օրենքով իրենց վերապահված լիազորություններն ամբողջ ծավալով և բոլոր ոլորտներում: Այդ պատճառով սույն ՀՀԶԾ-ի բովանդակությունը պայմանավորված է համայնքի ռեսուրսային (մարդկային, գույքային, ֆինանսատնտեսական, տեխնիկական և այլ) հնարավորություններով, համայնքային ծրագրերի իրականացման և ծառայությունների մատուցման համար անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցների և ենթակառուցվածքների առկայությամբ: ՀՀԶԾ-ում հնարավորինս հաշվի են առնվել նաև համայնքում աղետի բազմաբնույթ վտանգները (ռիսկերը), որոնց կառավարման համար նախատեսվել են որոշ գործողություններ ու միջոցառումներ:

Համայնքի 2017-21թթ. ՀՀԶԾ-ն մշակվել է՝ հիմք ընդունելով համայնքի նորընտիր ղեկավարի և ավագանու անդամների նախընտրական ծրագրերի դրույթները և նպատակ ունենալով հետևողականորեն բարեփոխումներ անցկացնելու ճանապարհով աստիճանաբար բարելավել համայնքի բնակչության սոցիալ-տնտեսական պայմանները:

ՀՀԶԾ-ն դիտարկելով որպես համայնքի ռազմավարական պլանավորման և մասնակցային կառավարման կարևորագույն միջոց, համայնքի ղեկավարին կից գործող խորհրդակցական մարմինը՝ ՀՀԶԾ-ի կառավարման հանձնաժողովը, փաստաթուղթը մշակելիս, հատուկ ուշադրություն է դարձրել և ձգտել, որպեսզի այն հնարավորինս համահունչ լինի ՀՀ ռազմավարական, մարզային և տարածաշրջանային գործողության մեջ դրված զարգացման ծրագրերին՝ ակնկալելով ՀՀ պետական կառավարման մարմինների, քաղաքացիական հասարակության և մասնավոր հատվածի կազմակերպությունների հետ լիակատար փոխընթերցում ՀՀԶԾ-ում ներկայացված խնդիրների առնչությամբ և արդյունավետ համագործակցություն դրանց լուծման գործում:

ՀՀԶԾ-ի *եզրափակումում* ներկայացվում են համառոտ մոտեցումներ՝ ՀՀԶԾ-ի իրականացման, մշտադիտարկման (մոնիթորինգի), վերահսկման և գնահատման տարեկան հաշվետվությունների կազմման և քննարկման, ՀՀԶԾ-ում փոփոխությունների և (կամ) լրացումների կատարման, քննարկման և հաստատման գործընթացների վերաբերյալ:

2.1. Համայնքի իրավիճակի նկարագրություն

Անտառուտ գյուղը հիմնադրվել է 1828 թվականին: Գյուղի բնակիչները հիմնականում տեղափոխվել Արևմտյան Հայաստանի խոյ և Սալմաստ գավառներից և բնակություն են հաստատում Անտառուտում / նախկինում գյուղը կոչվել է Ինաքլու: / Գյուղն իր գեղեցիկ աշխարհագրական դիրքով գտնվում է Արագած լեռան հարավային լանջերի ստորոտում, ծովի մակերևույթից 1700 մ բարձրության վրա: Գյուղի կլիման ձմռանը ցրտաշունչ է, ամռանը՝ զով: Գյուղում հաճախակի են չորային տարիները, որից հիմնականում տուժում են գյուղատնտեսական աշխատանքները:

Համայնքի վարչական տարածքը կազմում է 1230,47 հա, հեռավորությունը մայրաքաղաքից՝ 35 կմ, մարզկենտրոնից՝ 16 կմ, տարածաշրջանային կենտրոնից՝ 16 կմ:

Համայնքն իր վարչական սահմաններով սահմանակից է Բյուրական և Օրգով գյուղական համայնքներին:

2.1.1. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքի բնակչության թիվը կազմում է 412 մարդ, այդ թվում տղամարդիկ՝ 215 և կանայք՝ 197: Բնակչության տարիքային և սոցիալական կազմն այսպիսին է՝

- 0-7 տարեկան - 31 մարդ
- 7-ից մինչև 16 տարեկան- 63 մարդ
- 16-ից -63 տարեկան – 264 մարդ
- 63 տարեկան և բարձր– 55 մարդ
- կենսաթոշակառուների թիվը – 47 , այդ թվում տարիքային և աշխատանքային թոշակառուներ՝ 36 մարդ, մանկուց հաշմանդամներ՝ 1 մարդ
- հաշմանդամներ - 10 մարդ
- միակողմանի ծնողագուրկ երեխաներ –0 մարդ
- աշխատունակներ – 251 մարդ
- զբաղվածներ – 60 մարդ
- գործազուրկներ – գրանցված՝ 0 մարդ, չգրանցված՝ 191 մարդ
- տնային տնտեսությունների թիվը – 124
- ընտանիքների թիվը - 129
- ընտանեկան նպաստառու ընտանիքների թիվը – 11 :

Տեղական ինքնակառավարման մարմիններ

2014թ. հունիսին կայացած ՏԻՄ-երի ընտրությունների արդյունքում ընտրվել է համայնքի ղեկավար, 2016թ-ի սեպտեմբերի 18-ին կայացած ՏԻՄ-երի ընտրությունների արդյունքում ընտրվել են համայնքի ավագանին՝ բաղկացած 5 անդամներից, կազմավորել է համայնքի աշխատակազմը՝ բաղկացած 5 աշխատակիցներից: Ստորև բերվում է համայնքի ղեկավարի և աշխատակազմի աշխատակիցների հաստիքացուցակը և պաշտոնային դրույքաչափերը՝

- համայնքի ղեկավար -	1 միավոր,	138,0 հազ. դրամ
- աշխատակազմի քարտուղար/2.1-1 ծածկագրի/	1 միավոր,	100,0 հազ. դրամ
- առաջատար մասնագետ / 3.1-1 ծածկագիր/	1 միավոր	78,0 հազ. դրամ
- առաջատար մասնագետ /3.1-2 ծածկագիր /	1 միավոր,	78,0 հազ. դրամ

- առաջատար մասնագետ /3.1-3 ծածկագիր/ 1 միավոր, 78,0 հազ. դրամ
- Ընդամենը ամսական գումարը - 5 միավոր 472,0 հազ. դրամ

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՄԱՐՎՈՂ ԳՈՒՅՔԻ ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Համայնքի սեփականություն համարվող գույքի ցանկը սահմանվել է ՀՀ կառավարության 14.03.1997թ. թիվ 51 որոշմամբ: Ներկայումս համայնքի սեփականություն համարվող գույքն ունի հետևյալ ցանկն ու վիճակը (համաձայն աղյուսակ)`

- Ջրամատակարարման ներհամայնքային համակարգ` խմելու ջրի ջրատար և տնտեսական ջրի ջրատար, որոնք ունեն ընթացիկ վերանորոգման կարիք,
 - ներհամայնքային նշանակության փողոցներ և ճանապարհներ, որոնք ունեն բարեկարգման և/կամ ասֆալտապատման կարիք/
 - գերեզմանատուն` 2 հատ, **ունեն** ցանկապատման կարիք,

Համայնքի սոցիալ-տնտեսական ենթակառուցվածքների վիճակի գնահատում

Աղյուսակ 1 սոցիալ-տնտեսական ենթակառուցվածքների վիճակի գնահատում

Հ/հ	Կառույցը	Հասցեն	Կառուցման տարեթիվը	Ծավալը	Ընդհանուր վիճակի գնահատականը	Նորոգման / վերականգնման / փոխարինման կարիքը	Այլ նշումներ
1.	Գյուղապետարանի շենք /վագոն տնակ/	գ.Անտառուտ	-	32 քմ	բավարար	Հատակի և ծածկի փոխարինման	
2.	Տնտեսական ջրի ջրատար	գ. Անտառուտ	1962	5 կմ	շատ վատ	վերակառուցման, վերանորոգման	
3.	Խմելու ջրի ջրամատակարարման ներհամայնքային համակարգ	գ.Անտառուտ	1970 - 1973թթ.	4 կմ	բավարար	ընթացիկ նորոգման	
4.	Ներհամայնքային նշանակության ճանապարհներ	գ.Անտառուտ		5.5 կմ	բավարար	ասֆալտապատման	
5.	Ներհամայնքային փողոցներ	գ.Անտառուտ		10.5 կմ	վատ	բարեկարգման	
6.	Գերեզմանատներ	գ.Անտառուտ		2 հատ	բավարար	ցանկապատման	

ՀԱՄԱՅՆՔՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ՈՉ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Համայնքի վարչական տարածքում գործում են 4 կազմակերպություններ`

- «ԷԼԻՏ - ԷԼՖԱ» ՍՊԸ, Հատուկ պահպանվող`առողջարանի սպասարկման և պահպանման, աշխատողների թիվը` 3,
- Երևանի Ֆիզիկայի ինստիտուտի« Նոր -Ամբերդ» գիտական կայանը, աշխատողների թիվը` 15,
- Երևանի Պետական համալսարանի «հանգստյան- տուն», /գերծում է սեզոնային / աշխատողների թիվը` 10,
- Սկաուտների մարզական բազա /գործում է սեզոնային/ աշխատողների թիվը` 5:

Համայնքում չկան գործող ոչ կառավարական կազմակերպություններ (ՀԿ-ներ, հիմնադրամներ և այլն) և քաղաքական կուսակցությունների մասնաճյուղեր:

ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԿՈՄՈՒՆԱԼ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքը չունի գլխավոր հատակագիծ և քաղաքաշինական ծրագրային այլ փաստաթղթեր (գոտիավորման նախագիծ, ընթացիկ քաղաքաշինական քարտեզ, քաղաքաշինական կադաստր և այլն):

Համայնքը **խմելու ջուրը ստանում է Բյուրականի համայնք գնացող ջրատարից**, ինքնահոս եկող խմելու ջրատարը կառուցվել է **համայնքի բնակիչների ուժերով**, սակայն ներկայումս ջրատարի որոշ հատվածներում կարիք կա ընթացիկ նորոգման: Համայնքի բնակչությունը խմելու ջուրը ստանում է բոլոր թաղամասերում տեղադրված ծորակներից: Խմելու ջրով ապահովված են նաև համայնքի դպրոցը, :

Համայնքն ապահովված է **մասամբ** տնտեսական ջրով, <Արխաշանի> ծորից եկող ջրատարը մասամբ վերանորոգվել է 2014 թվականին **համայնքի բնակիչների ուժերով** : Ներկայումս համայնքի գրեթե յուրաքանչյուր տնային տնտեսությունն ապահովված է բավարար քանակությամբ տնտեսական ջրով: Սակայն, համայնքը չունի ջրահեռացման կենտրոնացված համակարգ:

2015-2016 թվականին համայնքում կատարվել 13190,5հազ.դրամի գազաֆիկացման աշխատանքներ՝ 30 ընտանիքներ օգտվում են կապույտ վառելիքից: Սակայն, համայնքի որոշ մասը և դպրոցն առայժմ կապույտ վառելիքից չեն օգտվում: Համայնքի գազաֆիկացման ներքին ցանցի երկարությունը (անցկացնելու դեպքում) կկազմի մոտ 3 կմ: Համայնքի ամբողջական գազաֆիկացումը կփրկի համայնքի անտառային ֆոնդը ոչնչացումից:

Համայնքում աղբահանություն չի իրականացվում է : Համայնքը չունի աղբատար մեքենա, առանձին հատկացված աղբավայր, որն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում համայնքի մաքրության, գեղատեսիլ բնության վրա:

Համայնքում կան 2 գերեզմանատուն, ցանկապատված չեն, որի պատճառով անասուններն անարգել մուտք են գործում այդ գերեզմանատների տարածքներ՝ առաջացնելով բնակչության արդարացի դժգոհությունը: Ներկայումս գյուղամիջի գերեզմանատունը համարվում է փակ:

ԲՆԱԿԵԼԻ ԵՎ ՈՉ ԲՆԱԿԵԼԻ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՄՊԱՍԱՐԿՈՒՄ

Համայնքում բազմաբնակարան բնակելի շենքեր չկան, իսկ բնակելի առանձնատների քանակը 124 է, որոնց ընդհանուր մակերեսը կազմում է մոտ 22000 քմ: Առանձնատների մեծ մասը վերանորոգման կարիք ունի, իսկ նորաբաժան ընտանիքների համար անհրաժեշտ են նոր առանձնատներ: Սակայն, բնակչության սոցիալական վատ պայմանների պատճառով առանձնատների վերանորոգման աշխատանքներ կատարվում են միայն խիստ անհրաժեշտության դեպքերում, իսկ նոր առանձնատներ համարյա չեն կառուցվում:

ՀՈՂՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ

Համայնքի վարչական տարածքը կազմում է 1230.47 հա, այդ թվում՝

- գյուղատնտեսական նշանակության հողեր – 484.20 հա,
- բնակելի ֆոնդի հողեր – 142.32 հա,
- բնապահպանական նշանակության հողեր – 33.60 հա,
- անտառային և ջրային ֆոնդերի հողեր – 568.74 հա,
- արդյունաբերական նշանակության հողեր – 0.01 հա,
- էներգետիկայի ենթակառուցվածքների հողեր – 1.60 հա:

1991թ. հանրապետությունում իրականացված հողի սեփականաշնորհմանը մասնակցել են համայնքի բոլոր 124 տնային տնտեսությունների 204 ընտանիքները: Համայնքի սեփականաշնորհված հողերի մեկ հողաբաժնի չափը կազմել է 0,25 հա, այդ թվում 0,12 հա-ը՝ վարելահող (տնամերձի հետ միասին), 4,3 հա-ը՝ խոտհարք: Համայնքի սեփականություն համարվող հողերը կազմում են 87.18 հա, որոնցից 1.10 հա վարելահողերը (25 տարով) և 0.50 հա արոտավայրերը (1 տարի ժամկետով) վարձակալությամբ տրամադրվում է համայնքի բնակիչներին:

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքում չկա գյուղատնտեսական նշանակության հողերի ռոտզման համակարգ, այդ պատճառով համայնքի բնակչությունը հողագործությունից մեծ եկամուտներ չի կարողանում ստանալ: Համայնքում ավելի զարգացած է անասնապահության ճյուղը: Սակայն, դրա հետագա զարգացման համար համայնքում խոտհարքների տարածքները չեն բավականացնում, այդ պատճառով համայնքի վարելահողերն աստիճանաբար վերածվել են խոտհարքների կամ բնակչությունն անասնակերի մի մասը ստիպված է լինում գնել հարևան համայնքներից:

2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, համայնքի խոշոր եղջերավոր անասունների քանակը կազմել է 184գլ., այդ թվում կով՝ 79գլ, իսկ մանր եղջերավոր անասունների քանակը՝ 35, այդ թվում ոչխար՝ 35: Համայնքի գրեթե յուրաքանչյուր տնային տնտեսություն պահում է նաև որոշ քանակության թռչուններ, առավելապես՝ հավեր՝ հիմնականում սեփական կարիքների բավարարման համար: Համայնքի մի քանի տնային տնտեսություններ հաջողությամբ զբաղվում են նաև մեղվապահությամբ:

Համայնքում անասնապահությամբ, թռչնապահությամբ և մեղվապահությամբ զբաղվողներն արտադրում են կաթ, միս, բուրդ, ձու, մեղր: Համայնքի բնակիչներն իրենց տնամերձերում աճեցնում են նաև կարտոֆիլ, բանջարաբուստանային կուլտուրաներ՝ հիմնականում սեփական կարիքների բավարարման համար:

Համայնքի բնակիչներն ունեն լուրջ խնդիրներ ու դժվարություններ արտադրված գյուղատնտեսական մթերքների իրացման հարցում:

ԲՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքի անտառային ֆոնդի պահպանությունն իրականացվում է Ապարանի անտառտնտեսության կողմից: Ձևեռնամուտին անտառտնտեսության կողմից անտառում կատարվում են սանիտարական հատումներ՝ համայնքի յուրաքանչյուր տնային տնտեսությանը թույլատրելով որպես վառելիք ձեռքբերել մինչև 2 խմ վառելափայտ:

Համայնքում աղբավայր չունենալը մեծապես վնասում է բնությանը: Համայնքի տնային տնտեսություններն իրենց արտադրած կենցաղային աղբն անթույլատրելիորեն թափում են այնտեղ, որտեղ հարմար են գտնում: Այդ ուղղությամբ պետք է լայն բացատրական աշխատանք կատարել բնակչության հետ՝ զերծ մնալու բնության և շրջակա միջավայրի աղտոտումից: Համայնքն իր ուժերով ի վիճակի չէ լուծելու աղբավայրի հարցը և աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների կազմակերպումը, այդ ուղղությամբ անհրաժեշտ է ծավալել միջհամայնքային համագործակցություն տարածաշրջանի այլ համայնքների հետ:

ՏՐԱՆՍՊՈՐՏ, ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Ներհամայնքային փողոցների և ճանապարհների ընդհանուր երկարությունը կազմում է 14 կմ, որից **5.5կմ ասֆալտապատ է, 500մ-ը հիմնովին** վերանորոգվել է 2013թվականին ՀՀ տրասպորտի և կապի նախարարության «Տրասպորտի ԾԻԳ >>ՊՀ կողմից: Մնացած 8.5 կմ-ոց մասը կազմում են ներհամայնքային փողոցները, որոնք կարիք ունեն լուրջ վերանորոգման ու բարեկարգման: Ներհամայնքային ճանապարհները և փողոցները չունեն ջրահեռացման հեղեղատներ, արտաքին (գիշերային) լուսավորության համակարգ:

Համայնքից մինչև մոտակա շուկա (քաղաք Աշտարակ) ճանապարհի երկարությունը կազմում է մոտ 17 կմ, ասֆալտապատ է:

Համայնքի տարածքում տեղակայված են ճանապարհային երթևեկության նշաններ՝ համայնքում շահագործվում են 41 մարդատար, 1 պագ, 1 միկրոավտոբուս և 26 բեռնատար մասնավոր ավտոմեքենա:

ԱՌԵՎՏՈՒՐ ԵՎ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Համայնքի տարածքում գործում են առևտրի 1 կետ, որոնք հիմնականում զբաղվում են սննդի որոշ տեսակների, ծխախոտի, ալկոհոլային խմիչքների և այլ ապրանքների վաճառքով, հաշվառված են պետական հարկային մարմնում, ինչպես նաև եռամսյա կտրվածքով վճարում են համապատասխան տեղական տուրք համայնքի բյուջեին՝ գործունեության թույլտվության համար: Առևտրի կետը տեղակայված է **քարից կառուցված շինություններում:**

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքում գործում է միջնակարգ հանրակրթական դպրոց, 2016թ-ին սովորում են 119 աշակերտ: Համայնքից աստիճանական արտագաղթն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում համայնքի դպրոցի աշակերտների թվի վրա, որը վերջին տարիներին անընդհատ նվազում է: Դպրոցում աշխատում են 29 աշխատող, որոնցից 25-ը մանկավարժ են: Դպրոցի շենք կառուցվել է 2003թ-ին 180 աշակերտի համար: Ձմռանը դպրոցի շենքը ջեռուցվում է էլեկտրականությամբ, սակայն ցանկալի է մոտ ապագայում օգտագործել գազ, քանի որ անցկացված գազատարի և դպրոցի միջև հեռավորությունը կազմում է ընդամենը 220 մ: Դպրոցի շենքը ներկայումս կարիք ունի միայն ընթացիկ նորոգման, ներքին հարդարման, դռների և պատուհանների փոխարինման:

Համայնքը չունի նախադպրոցական ուսումնական հաստատություն՝ մանկապարտեզ:

Համայնքի երեխաները հաճախում են Բյուրական համայնքի մանկապարտեզ:

ՄՇԱԿՈՒՅԹ, ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ՏԱՐՎՈՂ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

Համայնքը չունի մշակույթի տուն: Ներկայումս մշակութային կյանքը համայնքում անբավարար վիճակում է: Մշակույթի տան բացակայությունն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում նաև երիտասարդների հետ տարվող աշխատանքներում: Մի խոսքով, մշակույթի տան նոր շենքի կառուցումն օդ ու ջրի պես անհրաժեշտ է համայնքին, այս հարցում ակնկալվում է ՀՀ կառավարության աջակցությունը:

Համայնքը չունի գրադարան: Մեկ ուրիշ գրադարան գործում է նաև համայնքի միջնակարգ դպրոցում՝ 100 կտոր գրքային ֆոնդով: Այդ գրադարանի պայմանները նույնպես անբավարար են:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ, ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԿՈՒՆՏՐՈՒՐԱ, ՍՊՈՐՏ

Համայնքը չունի բուժկետ և աշխատող: Համայնքի բնակիչների Բուժ- սպասարկումը կատարվում է Բյուրական համայնքի բուժ-ամբուլատորիայի Փ.Բ Ը.- ն կողմից:

Համայնքի միջնակարգ դպրոցում գործում է մարզադահլիճը և խաղահրապարակը՝ ֆուտբոլի դաշտով, բացի դպրոցի աշակերտներից, օգտվում են նաև համայնքի երիտասարդները:

ՀԱՆԳՍՏԻ ԳՈՏԻՆԵՐ, ԶԲՈՍԱՅԳԻՆԵՐ, ԽԱՂԱՀՐԱՊԱՐԱԿՆԵՐ, ԲԱԿԱՅԻՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐ

Համայնքի վարչական տարածքում գործում է հասարակ տիպի խաղահրապարակ, այն հիմնականում ծառայում է 3-րդ թաղամասում բնակվող երեխաներին:

ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքում կան 251 աշխատունակ մարդիկ, որոնցից աշխատանքով զբաղված են 60-ը, մնացած 191-ն աշխատանք չունեն, սակայն վերջիններից չկան գրանցված Աշտարակի տարածաշրջանային զբաղվածության կենտրոնում որպես գործազուրկներ, քանի որ համայնքի բնակիչները հիմնականում հողերի սեփականատերեր են և, ՀՀ օրենսդրության համաձայն, չեն կարող համարվել գործազուրկ: Համայնքի մոտ 129

ընտանիքներից սոցիալապես անապահովության նպաստառուներ են գնահատվել 11 ընտանիքները (ընդհանուրի 8,2%-ը): Համայնքում բնակվում են 11 հաշմանդամ :

ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆԸ

Հատկապես վերջին 2-3 տարիների ընթացքում նկատվել է որոշակի դրական տեղաշարժ համայնքի ՏԻՄ-երի և բնակչության փոխհարաբերություններում, ՏԻՄ-երի գործունեությունը դարձել է համեմատաբար թափանցիկ և հրապարակային, որը զգալիորեն նպաստում է համայնքի բնակչության իրազեկվածությանը ՏԻՄ-երի ընդունած որոշումներին և կատարած աշխատանքներին: Մյուս կողմից, համայնքի բնակիչները սկսել են բավականին ակտիվորեն մասնակցել ՏԻՄ-երի կողմից կազմակերպված հասարակական հանրօգուտ աշխատանքներին ու միջոցառումներին: Համայնքի դպրոցում կամ գյուղապետարանում տարեկան 1-2 անգամ կազմակերպվում են հանրային լսումներ և քննարկումներ (մասնավորապես, համայնքի բյուջեի նախագծի, համայնքային ծրագրերի և այլնի շուրջ), տեղական և միջազգային տարբեր կազմակերպությունների կողմից անցկացվում են ուսուցման և վերապատրաստման դասընթացներ, սեմինարներ, որոնց հաճույքով մասնակցում են ինչպես համայնքի ՏԻՄ-երը (համայնքի ղեկավարը և ավագանու անդամները) և աշխատակազմի մասնագետները, այնպես էլ համայնքի որոշ ակտիվ բնակիչներ:

Համայնքի ավագանու կողմից հաստատվել է տեղական ինքնակառավարմանը բնակիչներ- րի մասնակցության կարգը, համայնքը չունի տեղեկատվության տարածման ժամանակա- կից միջոցներ (թերթ, համացանցային կայք, տեղական հեռուստատեսություն և այլն): Համայնքում մշակույթի տան կամ համայնքային կենտրոնի բացակայությունը մեծապես խոչընդոտում է հանրային հավաքների ու միջոցառումների կազմակերպմանը, բնակիչներ- ների ավելի ակտիվ մասնակցությունը տեղական ինքնակառավարմանը:

ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

Համայնքում աղետների (բնածին և տեխնածին) ռիսկի կառավարման ոլորտը մինչև հիմա տարերային բնույթ է կրել, ներկայումս այն սաղմնային վիճակում է: Չնայած համայնքի ՏԻՄ-երի շահագրգռվածությանը և պատրաստակամությանը, նրանք առայժմ չունեն որևէ համագործակցություն աղետների ռիսկի նվազեցման մարզային համապատասխան մարմինների հետ: Դա է պատճառը, որ համայնքում առայժմ չի իրականացվել տեղական մակարդակում խոցելիության և կարողությունների որևէ գնահատում, որի հիման վրա հնարավոր կլիներ պլանավորել ու իրականացնել համայնքին սպառնացող աղետների ռիսկի նվազեցման նպատակամետ գործողություններ ու միջոցառումներ:

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԳՈՐԾԱՐԱՐ ՄԻՋԱՎԱՅՐԸ

Համայնքի գործարար միջավայրը սահմանափակվում է համայնք **վարչական տարածքում** գործող **1 գիտական, 2 հասարակական սպասարկման, 1 մարզական կազմակերպություններ** և առևտրի 2 մանր կետի գործունեությամբ, որոնց հետ ՏԻՄ-երը մշտապես պաշտպանում են լավ ու բարյացկամ հարաբերություններ: Սակայն, դրանով հանդերձ, մինչև այս պահին, համայնքում բիզնեսի զարգացման վիճակն առանձնապես բարվոք համարել չի կարելի:

Ամփոփելով, համայնքի իրավիճակի բնութագրման և գնահատման ընդհանուր և ոլորտային հիմնական ցուցանիշները բերված են **հավելված 1**-ում: Այդ ցուցանիշները երկու տեսակի են՝ համայնքի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակը (միջավայրը) բնութագրող (ոչ ֆինանսական) և ֆինանսական ցուցանիշներ:

Հիմնվելով համայնքում տիրող փաստացի իրավիճակի ուսումնասիրության, վերլուծության և գնահատման արդյունքների վրա՝ կարելի է արձանագրել համայնքում ներկայում առկա **ընդհանուր և ոլորտային հիմնական հիմնախնդիրները**: Դրանք են՝

- համայնքը չունի գլխավոր հատակագիծ և քաղաքաշինական ծրագրային այլ փաստաթղթեր,
- համայնքը չունի գյուղապետարանի շենք, բուժ. կետ մանկապարտեզ և մշակույթի տուն,
- համայնքը չունի ջրահեռացման կենտրոնացված համակարգ,
- համայնքը չունի աղբավայր և աղբատար մեքենա, աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների մատուցման համար անհրաժեշտ տնտեսական բազա և ֆինանսական հնարավորություններ,
- ներհամայնքային ճանապարհները և փողոցներն անբարեկարգ վիճակում են, չունեն արտաքին (գիշերային) լուսավորության համակարգ,
- համայնքը չունի գյուղատնտեսական հողերի ոռոգման համակարգ, որի պատճառով համայնքի գյուղատնտեսական նշանակության վարելահողերը մեծամասամբ չեն մշակվում, դրանք աստիճանաբար վեր են ածվում խոտհարքների, իսկ վերջիններիս տարածքները չեն բավականացնում համայնքում անասնապահության հետագա զարգացման համար,
- համայնքի բնակիչներն ունեն լուրջ խնդիրներ ու դժվարություններ՝ արտադրված գյուղատնտեսական մթերքներն իրացնելու **ուղղությամբ**,
- համայնքում առկա է գազամատակարարման ներքին ցանցի անցկացման խնդիրը,
- համայնքի դպրոցի շենքը կարիք ունի ընթացիկ նորոգման, ներքին հարդարման և դուռ-պատուհանների փոխարինման,
- համայնքի գյուղապետարանի/վագոն - տնակ/ և դպրոցի շենքերը չունեն ջեռուցման համակարգեր, որի պատճառով այդ հիմնարկները ձմռանը ստիպված են իրենց շենքերը տաքացնել **էլեկտրաէներգիայի** միջոցով,
- համայնքի 2 գերեզմանատներից 2-ը ցանկապատված չեն,
- համայնքից տարեցտարի արտագաղթն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում համայնքի դպրոցի աշակերտների թվերի վրա, որոնք վերջին տարիներին անընդհատ նվազում են՝ իր բոլոր բացասական հետևանքներով հանդերձ,
- համայնքի աշխատունակ բնակչության մոտ ¼-ը չունի մշտական աշխատանք, այդ պատճառով հաճախ բնակիչների մի որոշակի մասը մեկնում է արտագնա աշխատանքի այլ երկրներ, մեկնողներից ոչ բոլորն են վերադառնում համայնք:

Համայնքի հիմնախնդիրների ցանկը կարելի է շարունակել, սակայն, սկսած այն է, որ քառամյա ժամանակահատվածում անհնար է լուծում տալ համայնքում առկա բոլոր հիմնախնդիրներին: Վերևում թվարկված հիմնախնդիրներից անհրաժեշտ է առանձնացնել նրանք, որոնց լուծումն, իրատեսականության տեսանկյունից, նպատակահարմար էներառել 2017-21թթ. ՀՀԶԾ-ում՝ ելնելով համայնքի ռեսուրսային հնարավորություններից և համայնքի հետագա զարգացման՝ ՏԻՄ-երի ընտրած ռազմավարությունից և սահմանած հիմնական նպատակներից:

2.1.2. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՍՈՑԻԱԼ – ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿԸ

Աղյուսակ 2 Համայնքի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակը նկարագրող ցուցանիշներ

Սոցիալ-տնտեսական իրավիճակ	2015թ.	2017թ.
Համայնքի ընդհանուր տարեկան բյուջեն,	9956,5	7640,7
Ընդհանուր եկամուտների մեջ համայնքի սեփական եկամուտների բաժինը (%)	22,4	28,4
Համայնքի հիմնական արդյունաբերական ձեռնարկությունները և արդյունաբերական, արտադրանքը հիմնական սպառման շուկաներ	0	0
Ծառայությունների ոլորտի համայնքի հիմնական ձեռնարկությունները և հիմնական ծառայությունները		
Համայնքի հիմնական գյուղատնտեսական արտադրանքը և ծավալները, կաթ լիտր պտուղ – բանջարեղեն		8000 8200 320.0 350.0
Հիմնական սպառման շուկաներ, ք. Երևան և Էջմիածին		
Զբոսաշրջային հետաքրքրություն ներկայացնող բնական, պատմական և մշակութային հուշարձաններ,		
Դպրոցական, նախադպրոցական և արտադպրոցական կրթական հաստատություններ, ԲՈՒՀ-եր	180աշ.	180աշ.
Առողջապահական հաստատություններ	0	0
Ընտանեկան նպաստների համակարգում գրանցված ընտանիքներ	14	11
Զբաղվածության մակարդակը	27,9	23,9

2.1.3 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ/ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՂ/ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ

ԵՎ ՄԱՐԶԱՅԻՆ, ՄԻՋՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՅԼ ԾՐԱ-ԳՐԵՐԻ ՈՒ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

Համայնքում պետության կողմից ներդրումներ ապահովելու նպատակով, նախատեսվում է սերտ համագործակցություն ՀՀ Արագածոտնի մարզպետարանի կառուցվածքային և առանձնացված ստորաբաժանումների հետ: Որպես պետական կառավարման մարմինների հետ համայնքի համագործակցության հիմնական ուղղություններ, 2017-21թթ. նախատեսվում են հետևյալ հանրապետական և մարզային ծրագրերն ու միջոցառումները՝

- համայնքում գյուղատնտեսության զարգացում՝ պարարտանյութերի, թունաքիմիկատի, սերմացուի, գյուղտեխնիկայի ձեռքբերման, գյուղացուն ձեռնտու պայմաններով (երկարաժամկետ, շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով, առանց գրավի) գյուղատնտեսական վարկերի տրամադրման, գյուղատնտեսական աշխատանքների կազմակերպման, խորհրդատվության ու աջակցության և այլ ուղղություններով,

- գյուղապետարանի կառուցում և ջեռուցում, որի շահագործմամբ հնարավորություն կստեղծվի նոր տարածք տեղափոխել համայնքի գյուղապետարանը, նոր մակարդակի բարձրացնելով այդ հիմնարկների գործունեությունը, համայնքի բնակիչների մասնակցությունը տեղական ինքնակառավարմանը,
- գյուղապետարանի կառուցում որը հնարավորություն կտա արդյունավետ և մատչելի բժշկական սպասարկման պայմանների ստեղծում
- համայնքի միջնակարգ դպրոցի շենքի ընթացիկ նորոգում, ներքին հարդարում, դռների և պատուհանների փոխարինում, ջեռուցում՝ բարելավելով դպրոցական հանրակրթության որակը և ավելացնելով դպրոցում սովորողների թիվը,
- համայնքի տնային տնտեսությունների գազաֆիկացում, գազամատակարարման ներհամայնքային համակարգի ստեղծում և շահագործում՝ եռակողմ համագործակցության հրավիրելով և ներգրավելով նաև <Ռուսգազարդ - Հայաստան> ՓԲԸ-անը,
- առողջապահության և սոցիալական պաշտպանության ոլորտներում բնակչությանը հանրային ծառայությունների մատուցում՝ պետական պատվերի շրջանակներում,
- աղետների ռիսկի կառավարման ոլորտում համայնքի բնակչության լայն իրազեկում, համայնքի գործողությունների պլանի կազմում և իրականացում, կանխարգելիչ միջոցառումների կազմակերպում և իրականացում:
Տարածաշրջանի այլ համայնքների հետ միջհամայնքային համագործակցություն ծավալելու դեպքում հնարավոր կլինի լուծել ընդհանուր աղբավայր ունենալու և շահագործելու հարցը, բոլոր այդ համայնքներում պատշաճ մակարդակով կազմակերպել աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների մատուցումը

2.1.4. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ, ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆ ԵՎ ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄ

Վերլուծելով համայնքի 2015-16թթ. բյուջեների մուտքերի ցուցանիշները (աղյուսակ 3), կարելի է տեսնել, որ համայնքի 2015թ. բյուջեի փաստացի կատարողական ընդհանուր մուտքերը կազմում է 9956,5 հազ. դրամ, 2016թ.-ին ավելացել են մոտ 10%-ով և կազմել 7365,9 հազ. դրամ: Դա հիմնականում պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ 2015թ.-ին համայնքը ՀՀ պետական բյուջեից ստացել է նպատակային հատկացում (սուբվենցիա)՝ 3500,0 հազ. դրամ, իսկ 2015թ.-ին այդ նույն ուղղությամբ՝ ընդամենը 4227,8 հազ. դրամ: Դրա հետ մեկտեղ, պետք է նկատել նաև այն, որ համայնքի սեփական փաստացի եկամուտները 2015թ.-ին կազմել են 1822,5 հազ. դրամ, այնինչ 2016թ.-ին՝ 1898,8 հազ. դրամ, կամ աճել են 0.04%-ով, իսկ պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաները 2015թ.-ին կազմել են 4227,8 հազ. դրամ, 2016թ.-ին՝ 5257,1 հազ. դրամ, կամ աճել են 2%-ով: Վերլուծելով համայնքի 2015թ. փաստացի մուտքերի ուղղությունների տեսակարար կշիռներն ընդհանուր մուտքերի մեջ, տեսնում ենք, որ սեփական մուտքերի (հարկեր և տուրքեր, այլ եկամուտներ) տեսակարար կշիռն ընդհանուր մուտքերի մեջ կազմել է ընդամենը 34,5%, իսկ պաշտոնական դրամաշնորհների (պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաներ, պետական բյուջեից տրամադրվող նպատակային հատկացումներ (սուբվենցիաներ)) տեսակարար կշիռն ընդհանուր մուտքերի մեջ կազմել է 65,5%: Մա նշանակում է, որ համայնքի բյուջեի մուտքերի ճնշող մեծամասնությունը ստացվում է ՀՀ պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաների ուղղությամբ, այսինքն համայնքի ֆինանսական անկախության (ինքնուրույնության) աստիճանն անչափ ցածր է և համայնքը մեծ կախվածության մեջ է գտնվում ՀՀ պետական բյուջեից: Կատարելով համայնքի 2017-21թթ. բյուջեների մուտքերի կանխատեսումները՝ պետք է հաշվի առնել երկու հանգամանք: Առաջինը, նախորդ տարիներին համայնքի բյուջեում սեփական եկամուտների (հողի հարկ, գույքահարկ փոխադրամիջոցների համար, համայնքի սեփականություն համարվող հողերի վարձակալության վարձավճարներ, այլ եկամուտներ) հավաքագրման աճ է արձանագրվել: Եվ երկրորդ, յուրաքանչյուր տարի որոշակի չափով աճել են նաև պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաները: Հաշվի առնելով այդ երկու հանգամանքները,

համայնքի 2017-21թթ. բյուջեների ընդհանուր մուտքերը կանխատեսվել են՝ յուրաքանչյուր տարի միջին հաշվով մոտ 609,1 հազ. դրամ ընդհանուր աճով նախորդ տարվա ընդհանուր մուտքերի նկատմամբ :

Աղյուսակ 3. Համայնքի 2015 -2016թթ. բյուջեների մուտքերի ցուցանիշները և 2017-2021թթ. բյուջեների մուտքերի կանխատեսումը

հազար դրամ

Հ/հ	Մուտքերի անվանումը	2015թ. փաստ.	2016թ. նախատ.	2017թ. նախատ.	2018թ. կանխ.	2019թ. կանխ.	2020թ. կանխ.	2021 Կանխ,
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՄՈՒՏՔԵՐ՝ ԸՆԴԱՄԵՆԸ (I+II+III)*	9956.5	7365,9	7640,7	7782,1	7875,0	7875,0	7975,0
I.	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ (1+2+3)*	9956,5	7365,9	7640,7	7782,1	7875,0	7875,0	7975,0
1.	ՀԱՐԿԵՐ ԵՎ ՏՈՒՐՔԵՐ	1822.5	1898.8	2173,6	2315,0	2365,0	2365,0	2415,0
1.1	Գույքային հարկեր անշարժ գույքից	968,0	967,7	1164,3	1207,0	1207,0	1207,0	1207,0
	Գույքահարկ շենքերի և շինությունների համար	505,4	579,8	707,0	707,0	707,0	707,0	707,0
	Հողի հարկ	462,6	387,9	457,3	500,0	500,0	500,0	500,0
1.2	Գույքային հարկեր այլ գույքից	834,0	915.1	1001,3	1100,0	1150,0	1150,0	1200,0
	Գույքահարկ փոխադրամիջոցների համար	834,0	915.1	1001,3	1100,0	1150,0	1150,0	1200,0
1.3	Ապրանքների օգտագործման կամ գործունեության իրականացման թույլտվության վճարներ	20,5	16.0	8.0	8.0	8.0	8,0	8.0
	Տեղական տուրքեր	20,5	16.0	8.0	8.0	8.0	8.0	8.0
1.4	Ապրանքների մատակարարումից և ծառայությունների մատուցումից այլ պարտադիր վճարներ							
	Պետական տուրքեր							
1.5	Այլ հարկային եկամուտներ							
	Այլ հարկերից և պարտադիր վճարներից կատարվող մասհանումներ							
	Հողի հարկի և գույքահարկի գծով համայնքի բյուջե վճարումների բնագավառում բացահայտված հարկային օրենսդրության խախտումների համար հարկատուներից գանձվող տույժեր և տուգանքներ, որոնք չեն հաշվարկվում այդ հարկերի գումարների նկատմամբ							
2.	ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՇՆՈՐՀՆԵՐ	7728,8	5257,1	5257,1	5257,1	5300,0	5300,0	5350.0
2.1	Ընթացիկ արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ							
2.2	Կապիտալ արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ							
2.3	Ընթացիկ ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ	4227,8	5257,1	5257,1	5257,1	5300,0	5300,0	5350.0
ա)	Պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաներ	4227,8	5257,1	5257,1	3500.0	3500,0	3500,0	3500.0
բ)	Պետական բյուջեից տրամադրվող այլ							

	դրտացիաներ							
զ)	Պետական բյուջեից տրամադրվող նպատակային հատկացումներ (սուբվենցիաներ)	3500,0						
դ)	ՀՀ այլ համայնքների բյուջեներից ընթացիկ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով ստացվող պաշտոնական դրամաշնորհներ							
2.4	Կապիտալ ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ							
ա)	Պետական բյուջեից կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակային հատկացումներ (սուբվենցիաներ)							
բ)	ՀՀ այլ համայնքներից կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով ստացվող պաշտոնական դրամաշնորհներ							
3.	ԱՅԼ ԵԿԱՍՏՈՒՏՆԵՐ*	406,2	210,0	210,0	210,0	210,0	210,0	210,0
3.1	Տոկոսներ							
3.2	Շահաբաժիններ							
3.3	Գույքի վարձակալությունից եկամուտներ	406,2	210,0	210,0	210,0	210,0	210,0	210,0
	Համայնքի սեփականություն համարվող հողերի վարձակալության վարձավճարներ	23,2	23.2	23.2	23.2	23.2	23.2	23.2
	Համայնքի վարչական տարածքում գտնվող պետական սեփականություն համարվող հողերի վարձակալության վարձավճարներ	186,8	186.8	186.8	186.8	186.8	186.8	186.8
	Համայնքի վարչական տարածքում գտնվող պետության և համայնքի սեփականությանը պատկանող հողամասերի կառուցապատման իրավունքի դիմաց գանձվող վարձավճարներ							
	Այլ գույքի վարձակալությունից մուտքեր	196,2	0,0					
3.4	Համայնքի բյուջեի եկամուտներ ապրանքների մատակարարումից և ծառայությունների մատուցումից, այդ թվում							
	Պետության կողմից ՏԻՄ-երին պատվիրակված լիազորությունների իրականացման ծախսերի ֆինանսավորման համար պետական բյուջեից ստացվող միջոցներ							
3.5	Վարչական գանձումներ							
	Տեղական վճարներ							
	Համայնքի վարչական տարածքում ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների օրինականացման համար վճարներ							
	Օրենքով սահմանված դեպքերում							

	համայնքային հիմնարկների կողմից առանց տեղական տուրքի գանձման մատուցվող ծառայությունների կամ կատարվող գործողությունների դիմաց ստացվող (գանձվող) վճարներ						
3.6	Մուտքեր տույժերից, տուգանքներից						
	Վարչական իրավախախտումների համար ՏԻՄ-երի կողմից պատասխանատվության միջոցների կիրառումից եկամուտներ						
	Մուտքեր համայնքի բյուջեի նկատմամբ ստանձնած պայմանագրային պարտավորությունների չկատարման դիմաց գանձվող տույժերից						
3.7	Ընթացիկ ոչ պաշտոնական դրամաշնորհներ						
3.8	Կապիտալ ոչ պաշտոնական դրամաշնորհներ						
3.9	Այլ եկամուտներ*						
	Համայնքի գույքին պատճառած վնասների փոխհատուցումից մուտքեր						
	Վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդից ֆոնդային բյուջե կատարվող հատկացումներից մուտքեր						
	Օրենքով և իրավական այլ ակտերով սահմանված՝ համայնքի բյուջեի մուտքագրման ենթակա այլ եկամուտներ						
II.	ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ԻՐԱՑՈՒՄԻՑ ՄՈՒՏՔԵՐ (1+2+3+4)						
1.	Հիմնական միջոցների իրացումից մուտքեր						
	Անշարժ գույքի իրացումից մուտքեր						
	Շարժական գույքի իրացումից մուտքեր						
	Այլ հիմնական միջոցների իրացումից մուտքեր						
2.	Պաշարների իրացումից մուտքեր						
3.	Բարձրարժեք ակտիվների իրացումից մուտքեր						
4.	Չարտադրված ակտիվների իրացումից մուտքեր						
	Հողի իրացումից մուտքեր						
	Ոչ նյութական չարտադրված ակտիվների իրացումից մուտքեր						
III.	ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԲՅՈՒՋԵԻ ՀԱՎԵԼՈՒՐԴԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՈՒՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՄ ՊԱԿԱՍՈՒՐԴԻ (ԴԵՖԻՑԻՏ) ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԸ (Ա+Բ)						
Ա.	ՆԵՐՔԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ (1+2)						

1.	ՓՈՒՍԱՌՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ						
1.1	Արժեթղթեր						
	-թողարկումից և տեղաբաշխումից մուտքեր						
	-հիմնական գումարի մարում						
1.2	Վարկեր						
	-վարկերի ստացում						
	-ստացված վարկերի հիմնական գումարի մարում						
1.3	Փոխատվություններ						
	-բյուջետային փոխատվությունների ստացում						
	-ստացված փոխատվությունների գումարի մարում						
2.	ՃԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ						
2.1	Բաժնետոմսեր և կապիտալում այլ մասնակցություն						
	-համայնքային սեփականության բաժնետոմսերի և կապիտալում համայնքի մասնակցության իրացումից մուտքեր						
	-իրավաբանական անձանց կանոնադրական կապիտալում պետական մասնակցության, պետական սեփականություն հանդիսացող անշարժ գույքի (բացառությամբ հողերի), այդ թվում՝ անավարտ շինարարության օբյեկտների մասնավորեցումից առաջացած միջոցներից համայնքի բյուջե մասհանումից մուտքեր						
	-բաժնետոմսեր և կապիտալում այլ մասնակցություն ձեռքբերում						
2.2	Փոխատվություններ						
	-նախկինում տրամադրված փոխատվությունների դիմաց ստացվող մարումներից մուտքեր						
	-փոխատվությունների տրամադրում						
2.3	Համայնքի բյուջեի միջոցների տարեսկզբի ազատ մնացորդը						
2.4	Համայնքի բյուջեի ֆոնդային մասի ժամանակավոր ազատ միջոցների տրամադրում վարչական մաս						
2.5	Համայնքի բյուջեի ֆոնդային մասի ժամանակավոր ազատ միջոցներից վարչական մաս տրամադրված միջոցների վերադարձ ֆոնդային մաս						
2.6	Համայնքի բյուջեի հաշվում միջոցների մնացորդները հաշվետու ժամանակահատվածում						
	որից՝ ծախսերի ֆինանսավորմանը չուղղված համայնքի բյուջեի միջոցների տարեսկզբի ազատ մնացորդի գումարը						

Բ.	ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ						
1.	ՓՈՒՍԱՌՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ						
1.1	Արժեթղթեր						
	-թողարկումից և տեղաբաշխումից մուտքեր						
	-հիմնական գումարի մարում						
1.2	Վարկեր						
	-վարկերի ստացում						
	-ստացված վարկերի հիմնական գումարի մարում						
1.3	Փոխատվություններ						
	-փոխատվությունների ստացում						
	-ստացված փոխատվությունների գումարի մարում						

*) Վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդից ֆոնդային բյուջե հատկացվող գումարը չի մտնում բյուջետային ընդհանուր եկամուտների մեջ

Համայնքի բյուջեի ծախսեր

Աղյուսակ 4

Հ/Հ	Բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման հոդվածների	2015թ. փաստ.	2016թ. նախատ.	2017թ. նախատ.
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԾԱԽՍԵՐ	5967,6	7172,5	7172,5
	Ա. Ընթացիկ ծախսեր	5967,6	7172,5	7172,5
4100	1.1 Աշխատանքի վարձատրություն	5506,2	6260,5	6050,5
4111	Աշխատողների աշխատավարձեր և հավելավճարներ	5506,2	6260,5	6050,5
4200	Ծառայություններ ապրանքների ձեռք բերում	255,4	582,0	792,0
4600	Սոցիալական նպաստներ և կենսաթոշակներ	191,0	300,0	300,0
4630	Սոցիալական օգնություն դրամական արտահայտությամբ նպաստներ / բյուջեից/	191,0	300,0	300,0
4700	ԱՅԼ ԾԱԽՍԵՐ	15,0	30,0	30,0
4712	Նվիրատվություններ այլ շահույթ չհետապնդող կազմակերպություններին	15,0	30,0	30,0

Անհրաժեշտ է նկատել, որ համայնքի բյուջեն չունի մեծ ծավալի մուտքեր ո՛չ համայնքի ոչ ֆինանսական ակտիվների (հող, գույք) իրացումից և ո՛չ էլ փոխառու միջոցներից (փոխատվություն, վարկ): Մա նշանակում է, որ համայնքն իր ֆոնդային բյուջեում կարող է նախատեսել կապիտալ ծախսեր ու ծրագրեր միայն՝ համայնքի վարչական բյուջեի ծախսերը նախատեսելուց հետո ընդհանուր մուտքերի մնացորդում արը վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդի միջոցով փոխանցելով համայնքի ֆոնդային բյուջե: Այսպիսով, համայնքի տվյալ տարվա ֆոնդային բյուջեում կապիտալ ծախսերի չափն ուղղակիորեն կախված կլինի

նրանից, թե որքան կկազմեն ընթացիկ ծախսերի ընդհանուր գումարն այդ տարվա վարչական բյուջեում և որքան գումար կլմնա կապիտալ ծախսեր կատարելու համար:

2.1.5 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ ԽՈՉԸՆԴՈՏՈՂ ԳՈՐԾՈՆԵՐ

Համայնքում գործարար միջավայրի նրդման բացակայությունը

- . Համայնքի ՏԻՄ-երը շահագրգռված են համայնքում գործարար միջավայրի բարելավմամբ և պատրաստակամ են ըստ ամենայնի օժանդակել այս ոլորտում ցանկացած նոր նախաձեռնության, քանի որ այն մեծապես կնպաստի համայնքում նոր աշխատատեղերի ստեղծմանը, բնակչության եկամուտների ավելացմանը և վճարունակության բարձրացմանը, համայնքի բյուջետային սեփական միջոցների հավաքագրման մակարդակի բարձրացմանը և ծավալի մեծացմանը, և, այս ամենի արդյունքում՝ համայնքի ընդհանուր զարգացմանը: Համայնքում գործարար միջավայրի բարելավմանն ուղղված՝ 2017-21թթ. Ընթացքում նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ միջոցառումները՝
 - ըստ ամենայնի աջակցել **համայնքի վարչական տարածքում գործող կազմակերպություններին՝** աստիճանաբար ավելացնելու աշխատատեղերի քանակը,
 - համայնքում խթանել անասնապահական, թռչնաբուծական և մեղվաբուծական մթերքների (մասնավորապես՝ կաթի, մսի, ձվի, մեղրի) արտադրությանը,
 - համայնքում կազմակերպել և աստիճանական զարգացնել տնային պայմաններում բնական հյուրերի արտադրությունը և իրացումը,
 - համայնքում խթանել առևտրի և ծառայությունների փոքր ու միջին նոր կետերի բացումը, բնակչությանը և հյուրերին պատշաճ մակարդակով սպասարկումը՝ պաշտպանելով դրանց սեփականատերերի իրավունքները և շահերը,
 - համայնքում դնել էկոտուրիզմի ենթակառուցվածքների ստեղծման հիմքերը՝ ապահովելու զբոսաշրջիկների գիշերակացը տնային պայմաններում, հասարակական սնունդը, սպասարկումը, համապատասխան ծառայությունների պատշաճ մակարդակով մատուցումը,
 - աստիճանաբար նորոգել և բարեկարգել ներհամայնքային ճանապարհները և փողոցները, անցկացնել արտաքին լուսավորության համակարգեր, տեղադրել ճանապարհային նշաններ՝ նպաստելու համայնքում գործարար միջավայրի բարելավմանը և բիզնեսի զարգացմանը,
 - . համայնքի սեփականություն համարվող կոմունալ ենթակառուցվածքների պահպանում, շահագործում, ըստ հնարավորությունների՝ նորոգում և զարգացում,
 - համայնքի կոմունալ տնտեսության աշխատանքի կազմակերպում,
 - . վերահսկողություն համայնքի բնակչությանը պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, մասնավոր կազմակերպությունների կողմից մատուցվող կոմունալ ծառայությունների (ջրամատակարարում և ջրահեռացում, գազամատակարարում, էլեկտրամատակարարում, աղբահանություն և սանիտարական մաքրում, բնակավայրի բարեկարգում և կանաչապատում, գերեզմանատների գործունեության կազմակերպում և դրանց պահպանում և այլն) շրջանակի աստիճանական ընդլայնման և որակի անշեղ բարձրացման նկատմամբ,
 - . համայնքի հանգստի վայրերի, խաղահրապարակների, կանաչ տարածքների խնամքի և պահպանության կազմակերպում:

Համայնքի շրջակա միջավայրի պահպանության խոչընդոտող գործոններից են՝

- համայնքի անտառային ֆոնդի պահպանությունը, մասնավորապես՝ անտառում ձմեռնամուտի սանիտարական հատումները, սահմանված նորմերին համապատասխան պատշաճ մակարդակով իրականացնելու համար,

- լայն բացատրական աշխատանք կատարել բնակչության հետ՝ կենցաղային աղբը չթափելու դրա համար չնախատեսված վայրերում, զերծ մնալու բնության և շրջակա միջավայրի աղտոտումից ու վնասումից,

• տարածաշրջանի այլ համայնքների հետ ծավալել միջհամայնքային համագործակցություն՝ լուծելու ընդհանուր աղբավայրի, աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների կազմակերպման և մատուցման հարցերը,

- սահմանել վերահսկողություն համայնքին տնտեսական ջրի մատակարարման ջրային ավազանում՝ արգելելու անասունների մուտքն ավազան, կանխարգելելու բնության և շրջակա միջավայրի աղտոտումը և վնասումը, ինչպես նաև սուր վարակիչ հիվանդությունների առաջացման և տարածման վտանգը համայնքում,
- յուրաքանչյուր տարի գարնանը համայնքում կազմակերպել 2-3 շաբաթօրյակներ՝ իրականացնելու բնության և շրջակա միջավայրի մաքրության, ծառատնկման և ծաղկեցման աշխատանքներ, ներգրավելով նաև երիտասարդներին և դպրոցականներին:

• Համայնքը չունի մշակույթի տուն: Ներկայումս մշակույթային կյանքը համայնքում անբավարար վիճակում է: Մշակույթի տան բացակայությունն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում նաև երիտասարդների հետ տարվող աշխատանքներում: Մի խոսքով, մշակույթի տան նոր շենքի կառուցումն օդ ու ջրի պես անհրաժեշտ է համայնքին, այս հարցում ակնկալվում է ՀՀ կառավարության աջակցությունը:

• Համայնքը չունի գրադարան: Մեկ ուրիշ գրադարան գործում է նաև համայնքի միջնակարգ դպրոցում՝ 100 կտոր գրքային ֆոնդով: Այդ գրադարանի պայմանները նույնպես անբավարար են:

• Համայնքը չունի բուժկետ և աշխատող: Համայնքի բնակիչների Բուժ- սպասարկումը կատարվում է Բյուրական համայնքի բուժ-ամբուլատորիայի Փ.Բ Ը.- ն կողմից:

• Համայնքի միջնակարգ դպրոցում գործում է մարզադահլիճը և խաղահրապարակը՝ ֆուտբոլի դաշտով,բացի դպրոցի աշակերտներից, օգտվում են նաև համայնքի երիտասարդները:

• **Համայնքի վարչական տարածքում գործում է հասարակ տիպի խաղահրապարակ, այն հիմնականում ծառայում է 3-րդ թաղամասում բնակվող երեխաներին:**

2.1.6. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՈՒԺԵՂ ԵՎ ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐԸ Ե, ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ՄՊԱՌՆԱԼԻՔՆԵՐԻ

/ՈՒԹՄ/ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄԵՐԸ

- Համայնքի աշխարհագրական լավ դիրքը (մոտիկությունը մարզկենտրոն **Աշտարակին**, հանրապետական նշանակության **Երևան-Գյումրի** ճանապարհին)
- Համայնքի համեմատաբար **բարենպաստ** կլիման, զեղատեսիլ բնությունը ,**տուրիզմի զարգացման հնարավորություն** .
- Բնակավայրին հարակից անտառամերձ գոտու առկայությունը ,**տուֆ քարի հանքի մոտիկություն**.
- Համայնքում միջնակարգ դպրոցի գործելը
- Համայնքում հեռախոսակապի և հեռուստատեսության առկայությունը
- **Անասնաբուծության զարգացման հնարավորություն,գյուղատնտեսական արտադրանքի բարձր որակ. Գյուղի շրջակայքում հանգստյան գոտիների առկայություն.**

ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐԸ

- Գյուղապետարանի շենքի և բուժկետի կետի բացակայությունը
- Ներհամայնքային փողոցների անբարեկարգ վիճակը
- Համայնքում արտաքին (գիշերային) լուսավորության համակարգի բացակայությունը
- Մշակույթի տան բացակայությունը
- Խմելու ջրի ջրամատակարարման ներհամայնքային համակարգի ոչ բավարար վիճակը

- Ջրահեռացման ներհամայնքային կենտրոնացված համակարգի բացակայությունը
- Համայնքում աղբահանության կազմակերպման փոքր մասշտաբը և ցածր մակարդակը
- Ոռոգման ջրի անբավարարություն և սեզոնայնությունը
- **Գյուղատնտեսական հողերի սահմանափակ տարածքներ**
- Համայնքում աշխատատեղերի խիստ պակասը, գործազրկության բարձր մակարդակը
- Համայնքում սոցիալապես խոցելի ընտանիքների մեծ քանակը
- Համայնքի 2 գերեզմանատների չցանկապատված լինելը

ՄՊԱՌՆԱՑՈՂ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՎՏԱՆԳՆԵՐԸ

- Խմելու ջրի ջրամատակարարման ներհամայնքային համակարգի մաշվածության պատճառով համայնքում սուր վարակիչ հիվանդությունների առաջացման վտանգը
 - Ներհամայնքային փողոցներում և ճանապարհներում ջրահեռացման հեղեղատների բացակայության պատճառով դրանց վիճակի էլ ավելի վատթարացման վտանգը
 - Աղբավայրի բացակայության պատճառով համայնքի տարածքում բնության ու շրջակա միջավայրի աղտոտման և վնասման վտանգը
 - Համայնքում հողագործությամբ զբաղվելու անհեռանկարայնությունը վտանգում է գյուղատնտեսության այդ ճյուղի զարգացումը
 - Համայնքի երիտասարդների արտագաղթը, արտերկրներ աշխատանքի մեկնելը և չվերադառնալը վտանգում է համայնքի կենսագործունեությունը, մասնավորապես՝ մանկապարտեզի և միջնակարգ դպրոցի հետագա լիարժեք գործունեությունը

2.2. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ ԵՎ ԳՈԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԼԱՆԱՎՈՐՈՒՄ

Համայնքի զարգացման 2017-21թթ. հնգամյա ծրագրի **հիմնական նպատակներն են՝**

- տեղական ինքնակառավարմանը բնակիչների մասնակցության ակտիվացում և բարելավում՝ համայնքի ենթակառուցվածքների ընդլայնման և զարգացման միջոցով,
- ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների վիճակի բարելավում և լուսավորում,
- համայնքում գյուղատնտեսության (հողագործության, անասնապահության) զարգացում՝ տնամերձերի, վարելահողերի, խոտհարքների և արոտավայրերի նպատակային և արդյունավետ օգտագործման միջոցով,
- համայնքի բնակչության կենցաղային պայմանների բարելավում՝ առանձնատների գազաֆիկացման, խմելու և տնտեսական ջրի ջրամատակարարման ներհամայնքային համակարգերի նորոգման և ընդլայնման, աղբահանության ծառայության կազմակերպման ճանապարհով,
- համայնքի դպրոցական հանրակրթության պայմանների բարելավում՝ միջնակարգ դպրոցի շենքի նորոգման, ներքի հարդարման, դռների և պատուհանների փոխարինման և ջեռուցման միջոցով,
- համայնքի բնակչությանը հանրային ծառայությունների մատուցում ամբողջ տարվա ընթացքում՝ (գյուղապետարանի) շենքի ջեռուցումն ապահովելու միջոցով:

2.2.1 Համայնքի զարգացման հեռահար նպատակի/տեսլականի/սահմանում

Համայնքի տեսլականն է՝

Համայնքը դարձնել գյուղատնտեսական մթերքների արտադրության և վերամշակման տարածաշրջանային կենտրոն, բարեկարգ ու մաքուր, բնակչության համար բավարար կենսապայմաններ ունեցող և զբոսաշրջության համար գրավիչ բնակավայր:

Համայնքի սահմանված տեսլականին հասնելու համար **համայնքի ռազմավարությունն է՝**

- համայնքում անասնապահության զարգացում և անասնապահական մթերքների արտադրության ծավալների աստիճանական մեծացում՝ անասնագլխաքանակի տարեցտարի ավելացման և անհրաժեշտ քանակությամբ անասնակերի ապահովման միջոցով,
- տնային պայմաններում բնական հյութերի արտադրության կազմակերպում և աստիճանական զարգացում,
- ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների նորոգում և բարեկարգում, արտաքին լուսավորության համակարգի անցկացում, ճանապարհային նշանների տեղադրում,
- համայնքի բնակչության սոցիալ – տնտեսական պայմանների բարելավում՝ նրանց մատուցվող հանրային ծառայությունների (ջրամատակարարում և ջրահեռացում, գազամատակարարում, աղբահանություն և սանիտարական մաքրում, տրանսպորտ և կապ, դպրոցական հանրակրթություն, մշակույթ և սպորտ, սոցիալական պաշտպանություն և այլն) շրջանակի աստիճանական ընդլայնման և որակի անշեղ բարձրացման միջոցով,
- տեղական ինքնակառավարմանը բնակիչների մասնակցության բարելավում՝ համայնքային կենտրոնի ստեղծման և մասնակցության ձևերի զարգացման միջոցով,
- համայնքում էկոտուրիզմի ենթակառուցվածքների ստեղծում և զարգացում՝ զբոսաշրջիկների գիշերակացի տնային պայմանների ապահովման, հասարակական սննդի, առևտրի և սպասարկման օբյեկտների ստեղծման, համապատասխան ծառայությունների պատշաճ մակարդակով մատուցման միջոցով:

Համայնքի զարգացման 2017-21թթ. հնգամյա ծրագրի **հիմնական նպատակներն են՝**

- տեղական ինքնակառավարմանը բնակիչների մասնակցության ակտիվացում և բարելավում՝ համայնքի ենթակառուցվածքների ընդլայնման և զարգացման միջոցով,
- ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների վիճակի բարելավում և լուսավորում,
- համայնքում գյուղատնտեսության (հողագործության, անասնապահության) զարգացում՝ տնամերձերի, վարելահողերի, խոտհարքների և արոտավայրերի նպատակային և արդյունավետ օգտագործման միջոցով,
- համայնքի բնակչության կենցաղային պայմանների բարելավում՝ առանձնատների գազաֆիկացման, խմելու և տնտեսական ջրի ջրամատակարարման ներհամայնքային համակարգերի նորոգման և ընդլայնման, աղբահանության ծառայության կազմակերպման ճանապարհով,
- համայնքի դպրոցական հանրակրթության պայմանների բարելավում՝ միջնակարգ դպրոցի շենքի նորոգման, ներքի հարդարման, դռների և պատուհանների փոխարինման և ջեռուցման միջոցով,
- համայնքի բնակչությանը հանրային ծառայությունների մատուցում ամբողջ տարվա ընթացքում՝ (գյուղապետարանի) շենքի ջեռուցումն ապահովելու միջոցով:

2.2.2. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ

- Համայնքի վարչական տարածքում **հանգստյան գոտիների** առկայությունը զգալիորեն նպաստում է համայնքի սոցիալ-տնտեսական զարգացմանը

- Համայնքի ամբողջական գազաֆիկացումը նկատելիորեն կնպաստի համայնքի բնակչության կենցաղային կարիքների բավարարմանը, կփրկի համայնքի անտառային ֆոնդը ոչնչացումից
- Տարածաշրջանի այլ համայնքների հետ միջհամայնքային համագործակցություն ծավալելու դեպքում հնարավոր կլինի լուծել ընդհանուր աղբավայր ունենալու և շահագործելու հարցը, բոլոր այդ համայնքներում պատշաճ մակարդակով կազմակերպել աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների մատուցումը
- գյուղապետարանի շենքի և բուժկետի կառուցման դեպքում հնարավորություն կստեղծվի **Անտառուտ համայնքի բնակչության ամբողջական և լիարժեք սպասարկումը**
- Մշակույթի տան կառուցումն ու շահագործումը մեծապես կնպաստի համայնքի մշակութային կյանքի ակտիվացմանը, երիտասարդների հետ նպատակային աշխատանքների կազմակերպմանը և իրականացմանը, երեխաներին արտադպրոցական դաստիարակության խմբակներում ներգրավմանը

2.2.3. ՀՀԶԾ ՀԵՌԱՀԱՐ ՆՊԱՏԱԿԸ /ՏԵՍԼԱԿԱՆԸ/ ԵՎ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐՆ ԱՊԱՀՈՎՈՂ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ելնելով համայնքի իրավիճակի վերլուծության և գնահատման արդյունքներից, համայնքում ներկայումս արձանագրված հիմնախնդիրներից, համայնքի զարգացման՝ ՏԻՄ-երի կողմից ընտրված ռազմավարությունից և առաջիկա հինգ տարիների համար սահմանված հիմնական նպատակներից, ՀՀԶԾ-ի կառավարման հանձնաժողովի կողմից քննարկվել և որոշվել է առաջարկվող ծրագրերի ցանկը (աղյուսակ 5)՝ ընդգրկելու համայնքի 2017- 21թթ. ՀՀԶԾ-ում:

Աղյուսակ 5. 2017-2021թթ. ՀՀԶԾ-ում ընդգրկելու համար առաջարկվող ծրագրերի ցանկը

Հ / հ	Ծրագրի անվանումը	Ծրագրի մոտավոր արժեքը (հազ. դրամ)
1	Բուժկետի կառուցում	10000.0
2	Համայնքի գազամատակարարման ներհամայնքային համակարգի անցկացում	6000,0
3	համակարգչային սարքավորումների ձեռքբերում	350.0
4	Համայնքապետարանի կառուցում	20000.0
5	Ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների նորոգում, բարեկարգում	1000,0
6	Ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների արտաքին լուսավորության համակարգի անցկացում	2000.0
7	Համայնքի գլխավոր հատակագծի կազմում	1000.0

Համայնքի բնակչությանը սոցիալական ծառայությունների մատուցման ծրագիրն իրականացվում է համայնքապետարանի **կողմից** սոցիալապես խոցելի ընտանիքներին միանվագ ֆինանսական և այլ օգնություն) մատուցման համար: Այս ծրագիրը ևս համայնքի առաջնահերթ ծրագրերից է, յուրաքանչյուր տարի կրկնվում է համայնքի տարեկան բյուջեով:

Աղյուսակ 6 . Համայնքի 2017 -21 թթ. ոլորտային ծրագրերի ամփոփագիր

Հ/Հ	Ծրագրի անվանումը	Չափի միավորը	Ծրագրի քանակական ծավալը	Ծրագրի արժեքը (հազ. դրամ)	Ծրագրի կատարումն ըստ տարիների				
					2017	2018	2019	2020	2021
1.	Բուժկետի կառուցում	շենք	1	10000.0	00	10000.0	00	00	00
2.	Համայնքի գազամատակարարման ներհամայնքային համակարգի անցկացում	կմ		6000.0	2500.0	00	00	2000.0	1500.0
3.	Համայնքի համակարգչային սարքավորումների ձեռքբերում	կոմպլեկտ	1	350,0	350,0	00	00	00	00
4.	Համայնքապետարանի կառուցում	շենք	1	20000.0	0.0		20000.0	00	00
5.	Ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների նորոգում և բարեկարգում	կմ	2.0	2000.0	00	500.0	00	500.0	1000.0
6.	Ներհամայնքային փողոցների արտաքին լուսավորության համակարգի անցկացում	կմ	1.0	1500.0	00	1500.0	00	00	00
7.	Համայնքի գլխավոր հատա-Վազձի կազմում		1	1000.0	00	00	00	00	1000.0
	Ընդամենը			40850.0	2850.0	12000.0	20000.0	2500.0	3500.0

2.4 ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳ

ՀՀԶԾ-ն հանդիսանում է համայնքի գալիք հինգ տարիների բյուջեների ձևավորման ծրագրային հիմքը: ՀՀԶԾ-ում 2017-21թթ. համար նախատեսված ոլորտային ծրագրերը, ծառայությունները և միջոցառումները հիմք կհանդիսանան համայնքի այդ տարիների բյուջեների կազմման, ընդունման և իրականացման համար: Գործնականում, ՀՀԶԾ-ի իրականացումը կհանգի հիմնականում համայնքի գալիք հինգ տարիների բյուջեների մշակմանը և կատարմանը: Հետևաբար, համայնքի 2017-21թթ. ՀՀԶԾ-ն ամբողջական ծավալով իրականացնելու հարցը մեծապես կախված կլինի համայնքի առաջիկա հինգ տարիների բյուջեներում նախատեսվող մուտքերի (հատկապես՝ սեփական եկամուտների) փաստացի կատարման մակարդակից և դրանց խնայողաբար ու արդյունավետ ծախսումից:

ՀՀԶԾ-ի իրականացումը շատ բանով պայմանավորված կլինի նաև այն բանից, թե համայնքի ՏԻՄ-երին ինչքանով կհաջողվի նպատակային և արդյունավետ համագործակցություն ծավալել ՀՀ պետական կառավարման համապատասխան մարմինների (հատկապես՝ ՀՀ Արագածոտնի մարզպետարանի), ՀՀ Արագածոտնի մարզում գործող միջազգային և տեղական դոնոր, կազմակերպությունների, անհատ գործարարների հետ՝ համայնքային տնտեսությունում ապահովելու ՀՀԶԾ-ով պլանավորված ներդրումները և միջոցները:

ՀՀԶԾ-ում կամ տվյալ տարվա բյուջեում ներառված ծրագրերը կամ ծառայությունները պատշաճ մակարդակով իրականացնելու համար, նախատեսվում է, որ յուրաքանչյուր ծրագրի կամ ծառայության համար կսահմանվեն և կգնահատվեն դրանով նախատեսված աշխատանքների կատարման որոշակի ցուցանիշներ, որոնց միջոցով էլ կգնահատվի տարեկան առաջընթացը ՀՀԶԾ-ով սահմանված՝ համայնքի միջնաժամկետ նպատակներին հասնելու գործում:

ՀՀԶԾ-ի կառավարման հանձնաժողովը տարին երկու անգամ կիրականացնի ՀՀԶԾ-ի տվյալ տարվա համայնքային ծրագրերի և ծառայությունների ներքին մշտադիտարկում (մոնիթորինգ), որի արդյունքները կներկայացվեն համայնքի ղեկավարին, վերջինիս կողմից էլ՝ համայնքի ավագանուն՝ ի գիտություն:

3. ՀՀԶԾ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԻՐԱԶԵԿՈՒՄ

Համայնքի ղեկավարը, մինչև ՀՀԶԾ-ի իրականացման տարեկան կամ քառամյա հաշվետվությունը համայնքի ավագանուն ներկայացնելը, կկազմակերպի և կանցկացնի դրա աշխատանքային և հանրային բաց քննարկումներ 15-օրյա ժամկետում՝ այդ մասին իրազեկելով համայնքի բնակչությանը, համայնքում գործող պետական, քաղաքացիական հասարակության և մասնավոր հատվածների կազմակերպություններին, շահագրգիռ այլ անձանց: Համայնքի ղեկավարը ՀՀԶԾ-ի իրականացման տարեկան կամ քառամյա հաշվետվությունը, դրա հանրային քննարկումների ժամանակ համայնքի հանրությունից ստացված և ընդունված դիտողությունների ու առաջարկությունների վերաբերյալ տեղեկանքը և կից այլ փաստաթղթերը, օրենքով սահմանված կարգով, կներկայացնի համայնքի ավագանու քննարկմանը:

4. ՀՀԶԾ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄ

ՀՀԶԾ-ի իրականացման հսկողությունը և ներքին վերահսկողությունը կիրականացնեն համապատասխանաբար համայնքի ղեկավարը և համայնքի ավագանին: ՀՀԶԾ-ի ներքին վերահսկողության արդյունքները կներկայացվեն համայնքի ավագանուն՝ ի գիտություն:

ՀՀԶԾ-ի իրականացման յուրաքանչյուր տարվա և հնգամյա ժամկետի ավարտին ՀՀԶԾ կառավարման հանձնաժողովի կողմից կկատարվի դրա տարեկան կամ հնգամյա գնահատում՝ ՀՀԶԾ-ում ներառված ծրագրերի, ծառայությունների և աշխատանքների կատարման ցուցանիշների սահմանման և գնահատման միջոցով:

Համայնքի ավագանին ՀՀԶԾ-ի իրականացման տարեկան կամ հնգամյա հաշվետվությունը կքննարկի օրենքով և ավագանու կանոնակարգով սահմանված կարգով և կկայացնի համապատասխան որոշում:

Հիմնվելով ՀՀԶԾ-ի իրականացման տարեկան հաշվետվության վերաբերյալ համայնքի ավագանու կայացրած որոշման վրա, համայնքի ղեկավարը ՀՀԶԾ-ում փոփոխություններ ու լրացումներ կատարելու վերաբերյալ իր և/ կամ համայնքի ավագանու անդամներից ստացված բոլոր առաջարկությունները, օրենքով սահմանված կարգով, ներկայացնի համայնքի ավագանու քննարկմանը և հաստատմանը:

5. ՀՀԶԾ ԳՆԱՀԱՏԻՄ

ՀՀԶԾ-ի տարեկան կամ հնգամյա գնահատման արդյունքների հիման վրա ՀՀԶԾ կառավարման հանձնաժողովը կկազմի ՀՀԶԾ-ի իրականացման տարեկան կամ հնգամյա հաշվետվությունը և կներկայացնի համայնքի ղեկավարին: Այդ հաշվետվության նպատակը կլինի՝ վեր հանել համայնքի առանցքային սոցիալ-տնտեսական զարգացումները մեկ կամ հինգ տարվա ընթացքում, բացահայտել բացթողումները, թերությունները և շեղումները հաստատված ՀՀԶԾ-ից: